

UUDET SUOMALAISET MUKAAN YHDISTYKSIIN

IDEAPAKETTI YHDISTYSTOIMINNAN KEHITTÄJÄLLE

Opintokeskukset ry

Opintokeskusten järjestöt muutoksessa -hanke

Maahanmuuttajat ja kansalaisaktiivisuus -työryhmä

Järjestöt muutoksessa -hanke on saanut tukea
opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Julkaisija: Opintokeskukset ry, Helsinki

Toimittaja: Eeva Jeronen, Opintokeskus Sivis

Valokuvat: Sami Hänninen (kansilehti, sivu 6), Annika Tahvanainen-Jaatinen (sivu 8),
Meri Tennilä (sivu 9) ja Anna Kuokkanen (sivu 11)

Ulkoasu ja taitto: Joni Sivonen, Opintokeskus Kansalaisfoorumi

Julkaisuvuosi: 2016

SISÄLLYS

ESIPUHE	4
1 MIKSI TÄMÄ JULKAISU KANNATTAA LUKEA?	5
2 VERKOSTOITUMISSEMINAARI KESKUSTELUN KÄYNNISTÄJÄNÄ	6
Verkostoitumisseminaarin malli	6
Oivalluksia ja vinkkejä – seminaarien antia	7
3 HYVÄT ESIMERKIT	11
Sirkustoimintaa turvapaikanhakijoille	11
Joensuun NNKY:n Mimmejä Maailmalta -ryhmä	12
Kölvi-toiminta – tukea maahanmuuttajataustaisille pojille ja nuorille miehille	12
SPR:n Joensuun osaston ensiapuryhmä	13
Global Friday -illat kohtaamispaikkana	14
Joensuun Rantakylän Lähiötalon Avoin kohtaamispaikka	15

ESIPUHE

Yksitoista opintokeskusta toteutti vuoden 2016 aikana hankkeen ”Opintokeskusten järjestöt muutoksessa – ohjaamisen menetelmiä järjestöjen käyttöön”. Sen aikana etsimme tapoja tunnistaa toimintaympäristön muutoksia, vastata niiden tuomiin haasteisiin sekä kouluttaa suomalaista järjestökenttää muutoksen kohtaamiseen.

Tavoitteena oli tuottaa järjestöjen käyttöön tietoa, jolla järjestö pystyy täsmentämään oman kohderyhmänsä erityistarpeet muutoksessa. Käytännössä hanketta toteutettiin neljässä työryhmässä, jotka keskittyivät digiosaamiseen, maahanmuuttajiin ja kansalaisaktiivisuuteen, työelämän muutoksiin sekä järjestöjohtamisen muutoksiin. Hanketta rahoitti opetus- ja kulttuuriministeriö, ja sitä ohjasi Opintokeskukset ry:n hallitus.

Tämä julkaisu on maahanmuuttajatoimintaan keskittyneen työryhmän loppuraportti. Vuoden aikana työryhmä kehitti yksinkertaisen verkostoitumisseminaarin mallin, jota kokeiltiin hyvällä menestyksellä kolmella eri paikkakunnalla: Turussa, Helsingissä ja Joensuussa. Verkostoitumiselle oli selvästi tilausta, sillä kaikki seminaarit vetivät salit täyteen järjestökentän ammattilaisia.

Etsimme myös hyviä toimintamalleja jäsenyhdistyksistämme ja muualtakin. Nyt esittelemme tulokset kaikkien aiheesta kiinnostuneiden hyödynnettäväksi.

Maahanmuuttaja-työryhmän puheenjohtajana toimi Ville Ylikahri Opintokeskus Visiosta. Ryhmässä työskentelivät Tiina Huhtala KSL-opintokeskuksesta, Eeva Jeronen, Lea Lihavainen ja Annika Tahvanainen-Jaatinen Opintokeskus Siviksestä, Suvi Kaljunen MSL-opintokeskuksesta, Sanna-Maija Karjalainen ja Minna Lepistö Opintokeskus Kansalaisfoorumista, Pirjo von Essen Agricola-opintokeskuksesta ja Mervi Ylitalo TSL-opintokeskuksesta.

Tämän julkaisun on viimeistellyt Eeva Jeronen, ja siihen ovat tuottaneet tekstiä erityisesti Lea Lihavainen, Sanna-Maija Karjalainen, Minna Lepistö, Annika Tahvanainen-Jaatinen sekä Pirjo von Essen. Teksti pohjautuu koko työryhmän innostuneisiin keskusteluihin ja yhteiseen haluun tukea järjestöjä ja yhdistyksiä tekemään jatkossakin tärkeää työtä aktiivisen kansalaisuuden ja hyvän elämän puolesta. Maailma on muuttunut, ja muutos koskettaa myös yhdistyksiä ja järjestöjä.

Ville Ylikahri

työryhmän puheenjohtaja, Opintokeskus Vision toiminnanjohtaja

1 MIKSI TÄMÄ JULKAISU KANNATTAA LUKEA?

Miksi sinä itse olet mukana yhdistystoiminnassa? Luultavasti viihdyt muiden mukana olijoiden kanssa, teet jotakin itsellesi merkityksellistä asiaa, pääset vaikuttamaan omaan ympäristöösi tai yhteiskuntaan laajemminkin. Ehkä olet saanut yhdistysaktiivisuuden perintönä vanhemmiltasi tai olet lähtenyt mukaan tuttavasi pyynnöstä. Ehkä olet hakeutunut yhdistykseen muutettuasi vieraalle paikkakunnalle etsiessäsi uusia ystäviä ja olet heitä löytänytkin. Yhdistyksessä tunnet olevasi tärkeä osa suurempaa joukkoa.

Näitä kokemuksia tarvitsevat myös ihmiset, jotka kokevat olevansa vieraalla maalla. Yhdistystoiminta tai muu vapaaehtoistoiminta on erinomainen tapa kotiutua uudelle paikkakunnalle tai uuteen maahan. Yhdistykset ovat myös kiinni muissa yhteisöissä, esimerkiksi toisissa yhdistyksissä, kattojärjestöissä ja seurakuntien verkostossa, joten niiden avulla on mahdollista päästä kiinni varsin laajaan osaan yhteiskuntaamme.

Useimmat suomalaiset yhdistykset haluavat olla avoimia ja arvostavat moninaisuutta. Uusien suomalaisten vastaanottaminen on yksi konkreettinen tapa toteuttaa näitä arvoja käytännössä. Ihmisyyden kunnioittaminen ja lähimmäisenrakkaus ovat keskeisiä lähtökohtia missä tahansa yhdistystoiminnassa, ja se antaa hyvän pohjan erilaisten ihmisten kohtaamiseen.

Lue tämä julkaisu, jos haluat jatkossakin pitää yhdistyksesi ajan hermolla, aktiivisena ja hyvää tekävänä yhteisen todellisuutemme rakentajana ja eriarvoistumisen vähentäjänä. Keskitymme julkaisussa siihen, millaisilla keinoilla yhdistys voi avautua ottamaan toimintaansa mukaan maahanmuuttajia, uusia suomalaisia. Neuvoja voi kuitenkin soveltaa muihinkin tilanteisiin, joissa yhdistys etsii toimijajoukkoonsa uutta verta entisen vahvistukseksi.

” Ihmisyyys on kaikille ihmisille yhteinen ja kiistämätön perusarvo ympäri maailman.

Ohjaajan erityisiä rooleja monikulttuurisessa ryhmässä

- » Sääntöjen selkiyttäjä
- » Erilaisuuden hyväksyjä
- » Ymmärryksen varmistaja
- » Yhteisten tarpeiden ja tavoitteiden esiintuoja
- » Normien ja stereotyyppien välttämisen
- » Hyväksyvän katseen viljelijä
- » Yleissivistäjä monikulttuurisuudessa
- » Erilaisuuden hyödyntäjä
- » Sensitiivinen tarkkailija

Lähde: KSL-opintokeskuksen ryhmänohjaajakoulutus, syksy 2016. Koonnut Tiina Huhtala.

2 VERKOSTOITUMISSEMINAARI KESKUSTELUN KÄYNNISTÄJÄNÄ

Haluatko saada aikaan iloisen puheensorinan ja leiskuvaa keskustelua? Tahdotko nostaa esiin nipun ongelmia ja saada niihin tukun ratkaisuja? Haluatko tutustuttaa yhteistä asiaa pohtivat yhdistystoimijat ja viranomaiset toisiinsa ja auttaa luomaan arvokkaita kontakteja?

Jokainen ihminen tarvitsee mielekästä toimintaa ja ihmisiä ympärilleen. Yhdistykset taas kaipaavat jäseniä ja vapaaehtoisia. Verkostoitumalla voi saada parempia ideoita, hyviä ratkaisuja ja uusia yhteyksiä sekä uskallusta kokeilla.

Hankeessamme kokeillut verkostoitumisseminaarit onnistuivat hyvin ja vastasivat moneen toiveeseemme. Kokeilun ajankohtana eli syksyllä 2016 verkostoitumisseminaareille oli tarvetta. Monissa yhdistyksissä monikulttuurisuustyötä oli tehty jo pitkään ja toisissa siihen oli kova halu.

Tilaisuuksien rakenne on varsin yksinkertainen ja helposti kopioitavissa. Oman kokemuksemme mukaan yhteiselle keskustelulle kannattaisi jättää ehkä enemmänkin aikaa: ainakaan salin ovia ei kannata sulkea välittömästi, kun tilaisuuden virallinen osuus päättyy. Ole hyvä, varasta ja paranna eli ”parasta” tämä malli omiin tarkoituksiisi sopivaksi!

Kuvassa kotoilupajan osallistujia Kansalaisfoorumin *Toisin silmin* -kehittämishankkeessa Oulussa. Kuva: Sami Hänninen.

VERKOSTOITUMISSEMINAARIN MALLI

Tavoite: saada kansalaisjärjestöjen ja yhdistysten, kunnan tai kaupungin ja virastojen edustajat keskustelemaan keskenään siitä, miten yhdistykset voivat avautua uusille suomalaisille ja omalta osaltaan avata portteja suomalaiseen yhteiskuntaan.

Tilaisuuden kokonaiskesto: 3,5 h

Ajankohta: iltapäivä- tai iltatilaisuus. Iltapäivällä on helpompi saada mukaan järjestöjen palkattuja työntekijöitä ja viranomaisten edustajia, illalla taas vapaaehtoistoimijoita.

Ohjelma:

- » Avaussanat 10 min: tervetulotoivotus, tilaisuuden tausta ja tavoite
- » Puheenvuoro 30 min: kaupungin tai kunnan edustajan puheenvuoro. Miten maahanmuuttajat saadaan osallisiksi suomalaiseen yhteiskuntaan?
- » Puheenvuoro 30 min: yhdistyksen puheenvuoro. Monikulttuurisuus yhdistystoiminnassa: hyvä esimerkki maahanmuuttajien mukaan saamiseksi.

- » Puheenvuoro 20 min: maahan muuttaneen puheenvuoro. Omat kokemukset yhdistystoiminnasta (voidaan toteuttaa haastatteluna).
- » Kahvitauko 45 min. Tauon aikana osallistujat tutustuvat toisiinsa.
- » Rastipisteet 60 min. Neljä tai viisi eri rastia, joissa vetäjät keskustelevat osallistujien kanssa valituista teemoista. Jokaisessa pisteessä yhdestä kolmeen keskustelun vetäjää. Mahdollisia aiheita:
 - * Kielimuurin ylittäminen. Tarvitseeko osata suomea/ruotsia, jotta voi tulla mukaan järjestöön?
 - * Maahanmuuttajien tavoittaminen. Miten löytää maahanmuuttajat mukaan toimintaan? Kuinka saada uussuomalaiset tietoisiksi järjestöjen tarjoamista mahdollisuuksista?
 - * Erilaiset yhdistykset kotoutumisen tukena, esim. kulttuurinen maahanmuuttajatyö, maahanmuuttajat urheiluseuroissa
 - * Yhdistysten, järjestöjen ja rahoittajien välinen yhteistyö käytännössä: hanketoiminta
 - * Koulutuksen merkitys. Millaista koulutusta järjestöt ja vapaaehtoistoimijat tarvitsevat? Miten opintokeskukset voisivat tukea järjestöjä ja maahanmuuttajia järjestötyön aktivoimisessa?
 - * Miten tuetaan vapaaehtoistyön kehittymistä monikulttuuriseksi?
 - * Järjestöt tukemassa maahanmuuttajien työllistymistä ja asemaa työmarkkinoilla.
- » Keskustelujen koonti 15 min. Jatkon ideointi ja tilaisuuden päätös.

OIVALLUKSIA JA VINKKEJÄ – SEMINAARIEN ANTIA

Näkökulmia yhdistystoimintaan

- » Haasteena on aloittaminen: miten valmennetaan omaa joukkoa ottamaan vastaan uusia suomalaisia? Kaikki alkaa asennemuutoksesta: olemme kaikki pohjimmiltaan samanlaisia ihmisiä.
- » Haasteiden voittamisessa auttavat yhdistystoimijoiden avoimuus, joustavuus ja ihmisläheisyys sekä toiminnan pysyvyys ja alueellisuus.
- » Monet maahanmuuttajat arvostavat suomalaisen yhdistystoimintaan kuuluvaa luottamusta ja yhdessä tekemisen perinnettä. On hienoa, että voi luottaa siihen, mitä sovitaan.
- » Mieti, mikä yhdistyksessäsi yhdistää ihmisiä, esim. halu löytää ystäviä, oppia uutta ja hankkia tietoa, harrastaa yhdessä, saada vertaistukea sairauden tai ongelmatilanteen kohdatessa, jakaa omaa osaamistaan ja kokemuksiaan...
- » Monikulttuurisuustoiminnan ei tarvitse olla järjestön toiminnan erillinen osa. Maahanmuuttajien huomioimisen tulisi olla arkinen osa toimintasuunnitelmaa.
- » Ota maahanmuuttajat alusta asti suunnittelemaan toimintaa ja tasavertaisiksi muiden kanssa.
- » Miten yhdistyksesi tapahtumista ja toiminnasta saadaan sellaisia, että niihin on helppoa tulla mukaan myös aloittelijan kielitaidolla ja eri kulttuuritaustasta?

Kohtaa minut niin kuin ihminen kohdataan. Ei siihen tarvita opaskirjaa, miten nyt ihminen kohteliaasti ja ystävällisesti kohdataan!

- » Onko mahdollista osallistua ilman jäsenyyttä? Voiko tulla juhliin, retkiin, kulttuuritapahtumiin tai muuhun matala kynnyksen toimintaan ilman jäsenmaksun maksamista?
- » Aina ei tarvitse lähteä liikkeelle toiminnan kautta, vaan rakentaen ensin yhteisöllisyyttä, josta toiminta ja yhdessä tekemisen ilo pikku hiljaa kumpuavat. Kantasuomalaiset joutuvat ehkä jonkin verran harjoittelemaan aitoa kohtaamista ja läsnä olemisen taitoa, tutustumista teekupin äärellä jutellen siitä, mitä juuri silloin tulee mieleen, ilman mitään erityistä agenda.
- » Kohtaamispaikat – toiminnalliset tilat tai ”olohuoneet”, jonne tulla ja tutustua vapaasti tai jonkin teeman puitteissa – ovat hyviksi havaittuja toimintamuotoja.
- » Suunnittele aktiviteetteja eri kohderyhmille: miesryhmät, naisryhmät, perhekerhot, lapsiryhmät, jne. Toisaalta kohderyhmäajattelusta voi myös edetä toiminta-ajatteluun: kaikki mukaan toiminnan kautta!
- » Sukupuoli on usein yhdistävä tekijä. Naiset/miehet voivat olla kulttuuritaustastaan riippumatta enemmän kiinnostuneita samoista asioista kuin saman taustan omaavat naiset/miehet.
- » Maahanmuuttajat ovat kokeneet tärkeiksi opetukselliset ryhmät ja niissä toiminnalliset menetelmät (ruuanlaitto, askartelu), mahdollisuuden oppia suomea ja saada myös muuta apua elämässään, esim. työhakemuksen ja cv:n tekemisessä.
- » Auta toteuttamaan yksilön haaveita. Jos huomaat yhteiskunnallisen ongelman tai puutteen, sopivalla tuella ja neuvoilla voi löytyä aivan uusi ratkaisu ongelmaan tai palvelun puutteeseen. Tässä on mahdollisuus yhteiskunnallisiin innovaatioihin ja uusiin toimintamalleihin (yrittäjyys, osuuskuntatoiminta).
- » Suomalaisen yhdistystoiminnan hallinto voi uuvuttaa. Maahanmuuttajien omat yhdistykset tarvitsevat siihen apua ja tukea. Hyvä malli on etsiä ”emoyhdistyksiä” ja ”kummiyhdistyksiä” suomalaisista yhdistyksistä, jotka auttavat käytännön asioissa.
- » Kuuntele palautetta herkillä korvalla ja ole valmis kehittämään toimintaa.

Afrat Al Bayaty (vas.) ja Anne-Mari Tyrmi keksivät *Uusia tulijoita yhdistyksiin* -tilaisuudessa Turussa monta eri tapaa tehdä yhteistyötä. Kuva: Annika Tahvanainen-Jaatinen.

”

Viesti siitä, mihin yhdistyksiin maahanmuuttajat ovat aidosti tervetulleita, leviää puskaradion kautta todella tehokkaasti.

Maahan muuttaneiden tavoittaminen

- » Maahanmuuttajien mukaan saaminen voi olla hidas prosessi. Ole sinnikäs!
- » Eri kulttuureissa tietoa jaetaan ja omaksutaan eri tavoin. Euroopassa tietoa hankitaan mielellään lukemalla etukäteen esim. verkkosivuilta, mutta monissa muissa kulttuureissa tieto kulkee suullisesti tuttavalta toiselle. Sosiaalinen media korostuu.
- » Muista, että maahanmuuttajat ovat taustoiltaan hyvin erilaisia. Koulutus ja se, onko alun perin kotoisin maaseudulta tai kaupungista, vaikuttaa siihen, miten maahanmuuttaja integroituu suomalaiseen yhteiskuntaan.
- » Henkilökohtainen tiedottaminen on hyvin tehokasta, samoin ”puska-radio”, sanan kiertäminen ihmiseltä toiselle.
- » Uuden kohderyhmän edustajat tavoittaa parhaiten menemällä sinne, missä he liikkuvat. Esittele oman yhdistyksesi toimintaa paikalla lähioissa ja kauppakeskuksissa. Lapsia ja nuoria tavoittaa päiväkotien, koulujen ja nuorisotalojen kautta.
- » Maahanmuuttajayhdistykset toimivat usein eri verkostoissa kun kantasuomalaiset yhdistykset. Tieto siitä, mitä kanavia pitkin viestit paikallistasolla kulkevat ja kehen voi olla yhteydessä kantasuomalaisessa yhdistyksessä yhteistyön merkeissä, on usein liian hankalasti löydettävissä. Etsiydy uusiin verkostoihin ja ole valmis kertomaan enemmän yhdistyksesi toiminnasta.
- » Alueelliset verkostot ja eri yhdistysten yhteistyö auttavat tavoittamaan sopivia kohderyhmiä, esimerkiksi ikäihmisiä tai kokonaisia perheitä.
- » Jos toiminnassanne on mukana lapsia, saisitko houkuteltua toimintaan heidän vanhempansa?
- » Jalkaudu paikkakuntasi maahanmuuttajayhdistykseen. Ota yhteyttä aktiiveihin ja käy henkilökohtaisesti kertomassa oman yhdistyksesi toiminnasta.
- » Yksikin onnistunut kohtaaminen ja tutustuminen voi tuoda monta uutta ihmistä mukaan toimintaan. Viesti siitä, mihin yhdistykseen maahanmuuttajat ovat aidosti tervetulleita, leviää todella tehokkaasti.
- » Monelle muslimille ensimmäinen tuttu paikka vieraassa maassa on moskeija. Se on kotoisa, ja sieltä saa omalla kielellä tietoa Suomessa elämisestä. Siellä tehdään jonkun verran myös kotouttamistyötä. Ota yhteyttä paikkakuntasi islamilaiseen yhdyskuntaan ja kysy mahdollisuutta käynnistää vuoropuhelu esimerkiksi osallistumalla tapahtumiin.
- » Voisiko yhdistyksesi työllistää maahan muuttaneen? Hänen avullaan yhdistyksen toimintaa voi tehdä avoimemmaksi käytännössä.

Opintokeskus Visio järjesti maahanmuuttajille suunnatun sieniretken Sipoonkorpeen kesällä 2015. Kuva: Meri Tennilä.

Kieli- ja tapakulttuurimuurien ylitys

- » Osallistuminen juhliin, retkiin tai muuhun matala kynnyksen toimintaan ei edellytä täydellistä kielen hallintaa.
- » Tieto liikkuu tutustumalla! Vaikka ei ole yhteistä kieltä, ihmisillä on tapana ymmärtää toisiaan vaikka elehtimällä. Elekielelläkin pärjää, mutta otettava huomioon erilaiset kulttuuriset merkitykset.
- » Taiteet (musiikki, laulu, tanssi, valokuvaus) toimivat kohtaamisen ja kulttuurivaihdon välineinä kielirajat ylittäen.
- » Middleperson: voisiko joku toimia puolueetomana osallistujana erilaisissa tilanteissa joko tiedon välittäjänä tai ”kulttuuritulkkina”?
- » Yhteisen kielen puute ratkeaa vapaaehtoisen tai ammattilaistulkin käytöllä.
- » Mainokset kannattaa tehdä selkokielellä suomeksi, ja jos mahdollista, käännättää ne vielä kohderyhmän omalle kielelle. Monet ymmärtävät myös englantia.
- » Olennaista on, että toiminta perustuu selkeisiin sääntöihin ja rajoihin, ja että kaikki toimintaan osallistuvat tuntevat ne ja tietävät, mihin arvoihin toiminta perustuu. Silti toiminta voi olla avointa kaikille esimerkiksi uskonnollisesta vakaumuksesta riippumatta.
- » Kaikille samojen sääntöjen ylläpitäminen, käytöstavoista muistuttaminen ja muut vastaavat pienet asiat luovat ryhmähenkeä. Esimerkiksi, kaikkia tervehditään ja jokainen uusi osallistuja esitellään kaikille.

Tutustumisen halu ylittää kielimuurin.

Resurssit

- » Tutustu kaupunkisi tai kuntasi toimiin ja rahoitusmahdollisuuksiin. Esimerkiksi Helsingissä on käytössä osallisuusmalli, johon järjestöt ja maahanmuuttajat otetaan mukaan aktiivisiksi toimijoiksi. Turussa taas on käynnissä [#yksiturku](#)-kampanja, jonka tavoitteena on järjestää yhteistä tekemistä kantasuomalaisille ja maahanmuuttajataustaisille ihmisille.

3 HYVÄT ESIMERKIT

Tässä luvussa yhdistykset kertovat, miten ovat saaneet toimintaansa mukaan uusia suomalaisia. Hyvät käytännöt liittyvät turvapaikanhakijoiden tavoittamiseen, vapaaehtoistoimijoiden rooliin sekä entisten ja kokonaan uudenlaisten toimintamuotojen kehittämiseen.

SIRKUSTOIMINTAA TURVAPAIKANHAKIJOILLE

Teksti: Maija Iltanen, Sirkus Magentan tuottaja

Sirkus Magenta ry on helsinkiläinen sosiaalisen sirkuksen yhdistys, jonka tavoite on edistää erityistä tukea tarvitsevien ihmisten henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Yhdistyksellä on laaja kokemus pakolaisten tukemisesta sirkuksen avulla. Vuonna 2013 perustimme Kirkon Ulkomaanavun kanssa Zaatarin pakolaisleirille Jordaniaan sirkuskoulun, joka toimii yhä Magentan kouluttamien syyrialaisohjaajien voimin. Turvapaikanhakijat ovat yhdistykselle merkittävä uusi kohderyhmä.

Magenta on Uudenmaan vastuullinen toimija opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa ”**Taide in Action – sirkusta ja taide-toimintaa nuorille turvapaikanhakijoille 2016–2017**”-hankkeessa. Kouluyhteistyö on ollut toimivin tapa tavoittaa turvapaikanhakijalapsia ja -nuoria ja ryhmäyttää heitä suomalaisten kanssa. Olemme suunnanneet sirkusopetuksen valmistavien luokkien turvapaikanhakijoille, mutta koko koulu on voinut osallistua avoimiin työpajoihin, sirkusliikuntavälitunteihin ja turvapaikanhakijaryhmän sirkusesitykseen.

Olemme järjestäneet yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ”**Siltoja – Bridges. Sirkusta ja musiikkia Oranssilla**”-tapahtumia, joissa on viihtynyt lähes 80 eri-ikäistä turvapaikanhakijaa, sirkustelijaa ja muusikkoa. Maailman sirkuspäivänä suuntasimme iloisena kulkueena Esplanadin puistoon. Osallistujat on haettu vastaanottokeskuksista vapaaehtoisvoimin, mikä on osoittautunut ehdottomasti parhaaksi keinoksi innostaa heidät mukaan.

Suomen Kulttuurirahaston tuella toteutettavassa ”**Kohtaamisia**”-projektissa järjestämme vastaanottokeskusten ja ikäihmisten palvelutalojen asukkaille yhteistä sirkustoimintaa eri paikkakunnilla yhteistyössä ihmisoikeuskasvatusjärjestö **Aina ry:n** kanssa. Pyrimme löytämään turvapaikanhakijoille mahdollisuuksia jatkaa osallistavaa toimintaa palvelutaloissa sirkusviikon jälkeenkin. Toiminnan jatkuvuutta tuetaan myös kouluttamalla palvelutalojen ja vastaanottokeskusten henkilökuntaa taidemenetelmien käytössä.

Shadi (kesk.) ja hänen ystävänsä esiintyivät maaliskuussa 2016 Siltoja – Bridges -tapahtumassa Oranssilla. Vasemmalla Sirkus Magentan tirehtööri Silja Kyytinen. Kuva: Anna Kuokkanen.

OTA OPIKSI:

- » Tee uusien ihmisten kanssa sitä, mitä yhdistyksessäsi osataan parhaiten. Jaa tätä osaamista myös muille, jotta hyvät toimintamuodot saavat jatkuvuutta.
- » Suunnittele toiminta alusta lähtien sellaiseksi, että mukana on monenlaisia ihmisiä.

JOENSUUN NNKY:N MIMMEJÄ MAAILMALTA -RYHMÄ

Teksti: Lea Lihavainen ohjaaja Laila Niemisen (Joensuun NNKY) haastattelun pohjalta

Mimmejä Maailmalta on jokaisen naisen yhteinen kulttuurikeittiö, joka toimii Joensuun **Nuorten Naisten Kristillisessä Yhdistyksessä**, NNKY:n tiloissa. Ryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa, yhdessä kokaten eri maiden ruokakulttuurin mukaista ruokaa.

Tavoitteena on, että vieraana illoissa on henkilö, joka on vähintäänkin vieraillut kyseisessä maassa. Ryhmässä on mukana Joensuussa asuvia, opiskelevia tai vierailevia henkilöitä, joiden kotimaa on muu kuin Suomi. Osallistujia on ollut esimerkiksi Brasiliasta, Sambiasta, Vietnamista, Thaimaasta, Meksikosta, Nepalista ja Saksasta. Uusia kävijöitä eri maista pyritään koko ajan saamaan mukaan. Tilaisuuksissa keskustellaan erityisesti kulttuurista, mutta myös muista naisista kiinnostavista aiheista. Oleellista on iloita yhdessä valmistetusta hyvästä ruoasta. Yleensä koolla on 6–10 henkeä. Tavoitteena on löytää jokaiselle kuukaudelle vieraileva henkilö eri maasta, mutta tämä ei ole aina helppoa.

Ryhmän kokoamisessa on sosiaalinen media ollut keskeinen. Mimmejä Maailmalta käyttääkin Facebook-ryhmää (www.facebook.com/groups/438393003024970/?fref=ts).

Lisäksi ryhmän tapahtuman tavoittaa Joensuun NNKY:n Facebook-sivuilta. Tiedotusta on myös jäsenlehdessä Näkyvä Nainen. Ensi vuonna tavoitteena on tehdä myös esite. Kielinä toiminnassa käytetään pääsääntöisesti englantia ja suomea.

OTA OPIKSI:

- » Hyödynnä uusien ihmisten tavoittamisessa ja toimintaa koskevassa tiedotuksessa sosiaalista mediaa. Sosiaalinen media madaltaa uusien osallistujien kynnystä tulla mukaan. Erityisesti Facebook ylittää monet kieli- ja muut rajat.
- » Käytä tiedotuskielenä englantia, niin tavoitat myös ihmisiä, jotka eivät puhu suomea.

KÖLVI-TOIMINTA – TUKEA MAAHANMUUTTAJATAUSTAISILLE POJILLE JA NUORILLE MIEHILLE

Teksti: Minna Lepistö toiminnanjohtaja Meri Kiannon (Kölvän Monikulttuurinen Nuorisotyö ry) haastattelun pohjalta

Kölvän monikulttuurinen nuorisotyö ry tukee pakolaistaustaisia 12–25-vuotiaita poikia ja nuoria miehiä monimuotoisella järjestölähtöisellä erityisnuorisotyöllä. Yhdistys on valtakunnallinen, mutta sen kotipaikka ja toimipiste ovat Tampereella. Tärkeintä **Kölvi**-toiminnassa on kohdata jokainen poika yksilönä ja hänen tarpeistaan lähtien. Käytännössä toiminta on erilaista yksilö-, pienryhmä- ja ryhmätoimintaa poikien voimaannuttamiseksi ja tukemiseksi. Pojat ovat vahvasti itse mukana toimintaa suunniteltaessa.

Kölvi-toiminnan tukimuodot, vertaisryhmät ja yksilötyön metodit on rakennettu vastaamaan pakolaistaustaisten poikien ja nuorten miesten tarpeita. Vapaaehtoistoiminnassa on mukana

myös paljon kantasuomalaisia naisia ja miehiä. Vapari-toiminta on Kölvi-toiminnan sydän. Vapaaehtoisina toimivat pääsääntöisesti suomen kielen taitoiset aikuisvapaaehtoiset. Lisäksi pakolaistaustaisilla pojilla itsellään on erittäin tärkeä rooli vapaaehtoisina ns. isovelitoiminnan kautta.

Kölvin toiminnassa mukana olevat aikuisvapaaehtoiset koulutetaan tehtäviinsä kattavasti. Heille järjestetään työnohjauksenomaista koulutusta, tarvittaessa henkilökohtaista perehdytystä sekä virkistytymisiltoja. Olennaista on, että uudet vapaaehtoiset pääsevät tutustumaan Kölvin toimintaan käytännössä ja pohtimaan omaa roolia sen osana ennen varsinaisten tehtävien aloittamista.

Vapaaehtoisten merkittävin tehtävä on kohdata toiminnassa olevat nuoret miehet omina itsenään. Nuoret kaipaavat elämäänsä monenlaisia persoonia ja erilaisia aikuisen malleja. Yhteisenä kielenä käytetään kielitaidon harjaannuttamiseksi aina suomea. Keskeisin vapaaehtoistoiminnan muoto on kotitehtävissä auttaminen ja opintojen etenemisen tukeminen. Muita aktiviteetteja ovat mm. erilaisten toimintaryhmien ohjaaminen, harrastustoiminnassa tukeminen, retkien järjestäminen ja arkisen elämän askareissa tukeminen.

OTA OPIKSI:

- » Suunnittele toiminta yhdessä heidän kanssaan, joita toiminta koskeekin.
- » Tarjoa toimijoille koulutusta ja tukea vapaaehtoistoiminnan kaikissa vaiheissa.

SPR:N JOENSUUN OSASTON ENSIAPURYHMÄ

Teksti: Lea Lihavainen projektisihteeri Piia Jounilan (SPR Savo-Karjalan piiri, Joensuu) haastattelun pohjalta

Suomen Punaisen Ristin Joensuun osastolla on monenlaisia toimintamuotoja maahanmuuttajille ja turvapaikanhakijoille, mm. terveystiete eli health cafe, Multicultural club, ensiaputoiminta, ystävätoiminta ja nuorten ystävätoiminta. Jäseniä osastossa on muutama sata, ja eri toimintaryhmässä toimijoita on viidestä useampaan kymmeneen henkilöön. Tässä esitellään tarkemmin osaston ensiapuryhmätoimintaa, johon maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat ovat tulleet mukaan. Ryhmä on siis toiminut jo pitkään ja se on SPR:n perustoimintaa, mutta nyt se huomioi tietoisesti ja tavoitteellisesti Joensuun seudulla asuvat maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat.

Ensiapuryhmä kokoontuu säännöllisesti harjoittelemaan vähintään kerran kuukaudessa, ja vapaaehtoisia on noin 30. Ryhmän kutsuu koolle ensiapuryhmänjohtaja eli osaston vapaaehtoinen. Ryhmä toimii pääsääntöisesti suomen kielellä, mutta mukana on myös henkilöitä, jotka puhuvat englantia tai arabiaa.

Toiminnasta tiedotetaan pääsääntöisesti ”puskaradion”, nettisivujen ja sosiaalisen median kautta. Ryhmä hyödyntää olemassa olevaa kielitaitoa ja tekemisen kautta oppimista.

Turvapaikanhakijoita ja oleskeluluvan saaneita käy säännöllisesti ensiapuryhmässä. Toistaiseksi maahan muuttaneille ei ole vielä niin riittävää ensiaputaitoa ja koulutusta, jotta he voisivat toimia itsenäisesti, esimerkiksi virallisina ensiapupäivystäjinä. Heidän erityistilanteensa (kieli, kokemus jne.) on pyritty huomioimaan kuitenkin niin, että he ovat mukana päivystyksissä ja voivat näin

Yhdistykset voivat monin tavoin edistää kielellisten ja kulttuuristen taitojen lisääntymistä, toiminnan ja yhdessä tekemisen kautta.

kokea aitoa osallisuutta ja vastuuta. Tällöin syntyy luontevaa vuorovaikutusta ja kontakteja. Käytännön tilanteissa ei ennätetä ajatella kenenkään auttajan ihonväriä tai etnistä taustaa tms. Maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat ovat myös tärkeä resurssi, koska he osaavat tarpeen tullen kieli- ja kulttuuritaustansa pohjalta auttaa ensiapua tarvitsevia maahanmuuttajia.

OTA OPIKSI:

- » Tekemällä oppimisen kautta syntyy osaamista ja tuntemus hyväksytyksi tulemisesta.
- » Kun vapaaehtoinen tekee tärkeää työtä, hänen kulttuuritaustansa on sivuseikka.

GLOBAL FRIDAY -ILLAT KOHTAAMISPAIKKANA

Teksti: Lea Lihavainen vt. toiminnanjohtajan Kirsi Aution ja projektisihteeri Iida Kärkkäisen (Joensuun Setlementti ry) haastattelujen pohjalta

Joensuun Setlementti on osa valtakunnallista, kasvatuksellista ja sivistyksellistä työtä toteuttavaa Setlementtiliikettä. Setlementtiliikkeen arvoja ovat mm. yhteisöllisyys, erilaisten ihmisten välinen yhteistyö, erilaisuuden kunnioitus ja ihonväristä, sukupuolesta yms. riippumaton tasa-arvoisuus. Järjestö on panostanut viime vuosina monikulttuurisuustoimintaan. Joensuun Setlementti on ylläpitänyt **Global Friday** -kulttuurikahvilaa ja kansainvälistä kohtaamispaikkaa pian kaksi vuotta.

Global Friday -iltoja pidettiin 2015–2016 (syksy ja kevät) perjantai-iltaisoin klo 17–20. Ideana oli toimia ns. matalan kynnyksen kohtaamispaikkana. Kävijöitä oli 29 kansallisuudesta, käyntikertoja yli 600 ja eri henkilöitä yhteensä 184. Kevääseen 2016 saakka toimintaan oli hankerahoitusta, mutta syksystä 2016 lähtien toimintaa on pyritetty muun toiminnan ohessa vapaaehtoisvoimin.

Osa Global Friday -illoista on ollut teemoitettuja, mm. Carelian night (kansan- ja kansallispu-kuja, karjalainen ruoka- ja muu perinne), irakilainen ilta irakilaisen kulttuurin ja ruoan merkeissä sekä origami-ilta. Useimmiten illat ovat kuitenkin olleet vapaamuotoisia kohtaamis- ja keskustelutapaamisia tee- ja kahvitarjoiluineen, lautapeleineen jne. Toimintaa on ohjattu sekä vapaaehtoisin voimin että ammattilaisten antamalla suunnittelu- ja toteutuspanoksella.

Kantasuomalaisten ja eri maahanmuuttajaryhmien kohtaaminen Global Friday -illoissa tapahtuu luontevan keskustelun ja ajatustenvaihdon merkeissä. Kuitenkin ohjaajien merkitys fasilitaattoreina, kannustajina ja mahdollistajina korostui. Heitä tarvittiin – ja tarvitaan – ihmisten tutustuttamiseen, organisointiin ja toiminnassa syntyneiden hyvien ideoiden toteuttamiseen. Toiminnassa aktiivisimmin mukana olleista muodostui vähitellen myös apuohjaajien verkosto. He ovat pääsääntöisesti olleet turvapaikanhakijoita. Vähitellen nähtiin hyväksi ”virallista” myös heidän vapaaehtoisuutensa, ja heille järjestettiin räätälöity vapaaehtoisohjaajien koulutus. Maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden osaamisen tunnustaminen ja hyödyntäminen vapaaehtoisina ohjaajina oli heille itselleen tietenkin tärkeää, mutta se toi toimintaan myös uudenlaista sisällöistä ulottuvuutta.

Toimintatapa vahvisti Global Friday -iltojen tasavertaisuutta ja yhteistä jakamista. Se loi koko toiminnan ohjaukseen ja johtamiseen uusia haasteita (tiedonkulku, vuorovaikutus, käytettävät kielelliset taidot, aikataulutus jne.), mutta ne olivat hyödyllisyyteen nähden pieniä.

” Yksikin onnistunut kohtaaminen ja tutustuminen voi tuoda monta uutta ihmistä mukaan toimintaan.

OTA OPIKSI:

- » Hyödynnä maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden osaaminen ja motivaatio toiminnan ohjaustehtävissä.
- » Etsi ohjaajiksi monenlaisia ihmisiä ja kouluta heidän tehtävänsä.

JOENSUUN RANTAKYLÄN LÄHIÖTALON AVOIN KOHTAAMISPAIKKA

Teksti: Lea Lihavainen toiminnanjohtaja Kirsti Kurjen (Via Dia ry) haastattelun pohjalta

Joensuun Rantakylän Lähiötalon avoimessa kohtaamispaikkatoiminnassa (arkisin klo 9.30–14) käy maahanmuuttajaperheitä, tilaston mukaan noin 6 % kävijöistä on maahanmuuttajataustaisia. Lisäksi syksyllä 2016 on kokoontunut neljä eri ryhmää, joissa on mukana maahanmuuttajia: Tiistain käsityökerho kokoaa kantaväestöä ja maahanmuuttajia joka viikko käsitöiden pariin. Keskiviikkoisin kokoontuu monikulttuurinen naisten klubi, jota vetävät sosionomiopiskelijat. Torstaisin kokoontuu monikulttuurinen äitiryhmä, jossa myös lapset ovat mukana. Lauantaisin kokoontuu somalinaisten oma vertaisryhmä. Kaikissa ryhmissä on viikoittain viidestä kymmeneen osallistujaa. Toiminnasta vastaa auttamiseen ja diakoniaan erikoistunut järjestö **Via Dia ry**. Järjestön taustalla on Vapaakirkko.

Somalinaisten ryhmän kokoaa vapaaehtoinen, ja ryhmässä puhutaan somaliaa. Tiistain ja torstain ryhmät kokoaa Lähiötalon työntekijä, ja niissä puhutaan pääasiassa suomea, tarvittaessa englantia, somaliaa, venäjää, arabiaa ym. (äidit tulokkaat toisilleen). Kaikesta toiminnasta tiedotetaan Via Dian nettisivuilla, www.viadia.fi/joensuu, Lähiötalon Facebook-sivuilla sekä erilaisin esittein.

Lähiötalon kohtaamispaikkatoiminnassa syntyy luontevaa vuorovaikutusta kantaväestön kanssa. Sitä kautta ihmiset tutustuvat ja saavat tiedon muustakin toiminnasta. Yhteistyöverkosto tiedottaa hyvin toiminnasta omissa verkostoissaan (neuvola, järjestöt, kaupungin maahanmuuttajapalvelut). Lähiötalon kautta annetaan myös monenlaista palveluohjausta (päiväkotiin hakeminen, lääkäriasiat, kerhoihin hakeminen ym.). Lisäksi Lähiötalo työllistää ja antaa harjoittelu- ja työkokeilupaiikkoja maahanmuuttajille.

”Yhdistystoimintaan osallistumalla myös maahanmuuttaja voi toteuttaa haaveita, harrastaa ja saada tukea ja apua arkipäivän haasteisiin.

OTA OPIKSI:

- » Toimi siellä, missä ihmiset elävät ja asuvat. Esimerkiksi lähiötalo tuo luontevasti yhteen kantasuomalaisia ja maahan muuttaneita.
- » Kerää verkostoosi viranomaistahoja, esimerkiksi kaupungin maahanmuuttajapalvelut ja TE-toimisto. Näin voit välittää maahanmuuttajille hyödyllistä tietoa vaikkapa terveys- ja sosiaalipalveluista sekä kielikoulutuksista muun toiminnan yhteydessä.